

بسمه تعالی

تحلیلی بر تجارت و بازرگانی خارجی ایران

بررسی چالش ها و ارائه راهکارها

با رویکرد دوران جدید ریاست جمهوری ایالات متحده امریکا

تدوین کننده راهبرد:

کاظم سلیمی

نوزدهم آبانماه ۱۴۰۳

مقدمه :

تراز تجاری یک کشور نشان‌دهنده تفاوت میان صادرات و واردات آن است و نقش مهمی در ارزیابی وضعیت اقتصادی و تجاری یک کشور ایفا می‌کند. تراز تجاری مثبت به معنای این است که صادرات یک کشور بیشتر از واردات آن است، در حالی که تراز منفی نشان‌دهنده این است که واردات بیشتر از صادرات است. در این تحلیل، تراز تجاری ایران در سال‌های اخیر، همراه با ارقام و تحلیل‌های مرتبط بررسی می‌شود.

کسری تراز تجاری ۶.۸ میلیارد دلاری در ۶ ماهه امسال طبق آخرین گزارش گمرک در مورد داده‌های واردات، در شش ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۳، میزان واردات ایران از نظر ارزش به ۳۲ میلیارد و ۵۷۳ میلیون دلار رسیده است که نسبت به مدت زمان مشابه در سال ۱۴۰۲ که رقمی برابر با ۳۰ میلیارد و ۵۷۰ میلیون دلار دارد، رشدی ۶.۵۵ درصدی را تجربه کرده است. با توجه به صادرات ۲۵ میلیارد و ۷۵۸ میلیون دلاری در ۶ ماهه امسال و افزایش ۲ میلیارد دلاری واردات نسبت به مدت مشابه سال گذشته، تراز تجاری ایران در شش ماه ابتدایی سال جاری، به منفی ۶ میلیارد و ۸۱۵ میلیون دلار رسیده است.

در سال ۱۴۰۳، صادرات ایران طی بازه پنج ماهه ابتدای سال به ۲۱.۹ میلیارد دلار و واردات به ۲۶.۳ میلیارد دلار رسیده است. در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، صادرات از نظر وزنی ۷ درصد و از لحاظ ارزشی ۱۰ درصد رشد

داشته است، درحالی که واردات نیز به ترتیب ۸ درصد در وزن و ۵.۵ درصد در ارزش افزایش یافته است. با احتساب صادرات نفت و شمش طلا، تراز تجاری کشور به ۱۵.۴ میلیارد دلار مثبت رسیده؛ اما بدون نفت، تراز تجاری کسری ۴.۴ میلیارد دلار را نشان می‌دهد.

در بخش مقاصد تجاری، چین با حدود ۱۲.۸ میلیارد دلار، بزرگترین شریک تجاری ایران بوده و پس از آن امارات، ترکیه و عراق قرار دارند. از دیگر نکات قابل توجه، کاهش قیمت هر تن کالای وارداتی به‌طور متوسط به ۱۶۸۷ دلار است که نشان‌دهنده کاهش ۲ درصدی نسبت به سال گذشته است.

بر اساس آمار تجارت خارجی ایران در سال ۱۴۰۳، تراز تجاری غیرنفتی کشور همچنان منفی است، اما در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳، وضعیت تجارت خارجی ایران نشان‌دهنده برخی تغییرات مهم در میزان صادرات و واردات بوده است.

صادرات و واردات ایران در سال ۱۴۰۲

صادرات :

ارزش صادرات غیرنفتی در سال ۱۴۰۲ حدود ۴۸.۸ میلیارد دلار بود، که بخش عمده‌ای از آن شامل محصولات پتروشیمی، مواد معدنی، و محصولات شیمیایی می‌شود. در این سال، بخش پتروشیمی با صادراتی به ارزش حدود ۲۳.۵ میلیارد ریال، بیشترین سهم را داشت و تراز تجاری مثبت قابل توجهی را برای ایران ایجاد کرد. مقاصد اصلی صادراتی ایران شامل کشورهای چین، عراق، ترکیه، و امارات متحده عربی بودند که بیش از ۷۰ درصد از صادرات غیرنفتی ایران را به خود اختصاص دادند.

واردات :

ارزش کل واردات در سال ۱۴۰۲ به حدود ۵۳ میلیارد دلار رسید که بخش عمده‌ای از آن به واردات کالاهای اساسی، مواد اولیه صنعتی و ماشین‌آلات اختصاص داشت. واردات از امارات متحده عربی، چین، و ترکیه بیشترین سهم را داشتند. حدود ۸۰ درصد از واردات ایران از این سه کشور انجام شد.

تراز تجاری غیرنفتی :

در سال ۱۴۰۲ و نیمه اول ۱۴۰۳، تراز تجاری غیرنفتی ایران همچنان منفی بود؛ در نیمه اول ۱۴۰۳، این رقم حدود ۶.۸ میلیارد دلار منفی گزارش شد .

تراز تجاری کلی

با احتساب صادرات نفت و خدمات، تراز تجاری ایران در نیمه اول ۱۴۰۳ به ۱۷ میلیارد دلار مثبت رسید .این آمار نشان می‌دهد که ایران با تمرکز بر صادرات پتروشیمی و مواد معدنی، تراز تجاری خود را بهبود بخشیده، اما همچنان در زمینه واردات کالاهای اساسی و ماشین‌آلات با چالش‌هایی روبه‌رو است.

آمار و ارقام واردات و صادرات ایران طبق گزارش‌های منتشر شده توسط مرکز آمار ایران و گمرک ایران، آمار تجارت خارجی کشور ایران در سال‌های اخیر به شرح زیر بوده است:

وضعیت صادرات نفتی و غیر نفتی ایران به سال میلادی

سال	صادرات غیر نفتی (میلیارد دلار)	واردات غیر نفتی (میلیارد دلار)	تراز
۲۰۲۱	۳۵	۴۸	۱۳-
۲۰۲۲	۳۹	۵۰	۱۱-
۲۰۲۳	۴۵	۵۶	۱۱-

وضعیت کلی تجارت خارجی ایران در ۵ ماهه نخست ۱۴۰۳

شاخص	مقدار (میلیارد دلار)	درصد تغییر نسبت به سال قبل
مجموع صادرات	۲۱.۹	٪۱۰+
مجموع واردات	۲۶.۳	٪۵.۵+
تراز تجاری بدون نفت	۴.۴-	
تراز تجاری با نفت	۱۵.۴+	

مقاصد اصلی صادرات ایران در ۵ ماهه نخست ۱۴۰۳

کشور	ارزش صادرات (میلیارد دلار)	درصد از کل واردات
چین	۱۲.۸	٪۵۸
امارات متحده عربی	۶.۳	٪۲۵
ترکیه	۲.۱	٪۹
عراق	۱.۵	٪۷

ترکیب واردات ایران در ۵ ماهه نخست ۱۴۰۳

نوع کالا	ارزش واردات (میلیارد دلار)	درصد از کل واردات
کالاهای اساسی	۹.۴	٪۳۶
ماشین آلات و تجهیزات	۶.۸	٪۲۶
مواد اولیه صنعتی	۵.۲	٪۲۰
کالاهای مصرفی	۴.۹	٪۱۸

در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳، کالاهای صادراتی و وارداتی ایران شامل گروه‌های مختلفی از محصولات است، صادرات ایران به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان محصولات نفتی، بیشتر درآمد صادراتی خود را از مشتقات نفتی و پتروشیمی به دست می‌آورد. مهم‌ترین کالاهای صادراتی شامل: **محصولات نفتی** مانند میعانات گازی، پروپان و متانول که سهم بالایی از صادرات ایران را به خود اختصاص می‌دهند.

فلزات گرانبها و محصولات معدنی مانند مس، آهن و فولاد، که بخش قابل توجهی از صادرات ایران را به خود اختصاص می‌دهد

محصولات شیمیایی شامل پلی‌اتیلن و دیگر مشتقات پتروشیمی.

محصولات کشاورزی مانند پسته، زعفران، و خشکبار که به کشورهای منطقه و اروپایی صادر می‌شوند. این محصولات عمدتاً به کشورهایمانند چین، عراق، امارات، و هند صادر می‌شوند.

واردات ایران نیز عمدتاً شامل کالاهایی است که نیازهای اساسی کشور و صنایع داخلی را تأمین می‌کنند:

لوازم الکترونیکی شامل گوشی‌های هوشمند، لپ‌تاپ و تجهیزات صنعتی که از چین، ترکیه و دیگر کشورهای آسیایی وارد می‌شود.

مواد اولیه برای صنایع تولیدی مانند دارو، مواد غذایی، و ابزارآلات که بخش بزرگی از آنها به صورت واسطه‌ای برای تولید محصولات نهایی در ایران استفاده می‌شود. قطعات خودرو و ماشین‌آلات صنعتی که از کشورهای اروپایی و آسیایی وارد می‌شود تا در صنایع داخلی به کار گرفته شود.

واردات :

ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی :

ایران بخش بزرگی از واردات خود را به ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی اختصاص می‌دهد.

کالاهای مصرفی :

نظیر خودرو، لوازم خانگی، دارو و مواد غذایی.

کالاهای واسطه‌ای و مواد اولیه :

برای تولید داخلی مانند قطعات خودرو، ماشین‌آلات سنگین و مواد اولیه پتروشیمی

علل کسری تراز تجاری ایران

۱- محدودیت‌های صادرات نفتی

ایران به دلیل تحریم‌های بین‌المللی، نتوانسته است از ظرفیت کامل صادرات نفت خود بهره‌برداری کند. صادرات نفت خام در سال‌های اخیر کاهش قابل توجهی داشته است که بر درآمدهای ارزی ایران تأثیر گذاشته است.

۲- وابستگی به واردات کالاهای واسطه‌ای و مصرفی :

ایران همچنان وابستگی زیادی به واردات کالاهای واسطه‌ای، فناوری‌های پیشرفته، قطعات و مواد اولیه دارد. این وابستگی باعث شده که میزان واردات از صادرات بیشتر باشد.

۳- نوسانات قیمت جهانی کالاها :

تغییرات در قیمت جهانی کالاها، به ویژه نفت و گاز، تأثیر زیادی بر صادرات ایران دارد. قیمت‌های پایین نفت در سال‌های اخیر باعث کاهش درآمدهای ارزی و افزایش کسری تراز تجاری شده است.

۴ - دستگاه‌های اقتصادی و محدودیت‌های ارزی :

مشکلات اقتصادی داخلی و محدودیت‌های ارزی باعث شده است که توان خرید کالاهای اساسی و مورد نیاز از خارج کاهش یابد، این موضوع به تشدید کسری تجاری کمک کرده است.

۵ - محدودیت‌های سرمایه‌گذاری خارجی و انتقال فناوری :

با توجه به تحریم‌ها و ریسک‌های ناشی از عدم ثبات اقتصادی و سیاسی، بسیاری از سرمایه‌گذاران خارجی تمایلی به سرمایه‌گذاری در ایران ندارند. این محدودیت‌ها باعث می‌شود که ایران به تکنولوژی‌های پیشرفته و سرمایه‌های خارجی مورد نیاز برای رشد اقتصادی پایدار دسترسی کافی نداشته باشد. عدم انتقال فناوری‌های جدید به معنی کاهش رقابت‌پذیری محصولات ایرانی در بازارهای جهانی است .

۶ - ریسک‌های ژئوپلیتیک و وابستگی به بازارهای محدود :

با توجه به شرایط سیاسی و ژئوپلیتیکی منطقه، ایران مجبور است به بازارهای محدودی مانند چین، روسیه و کشورهای همسایه تکیه کند. این وابستگی به چند بازار خاص ریسک‌هایی برای اقتصاد ایران ایجاد می‌کند، زیرا در صورت بروز اختلافات سیاسی یا تجاری، این بازارها به سرعت قابل جایگزینی نیستند.

۷ - فضای کسب‌وکار نامطلوب و موانع بوروکراتیک :

فضای کسب‌وکار در ایران همچنان با موانع بوروکراتیک، قوانین دست‌وپاگیر، و عدم شفافیت در بسیاری از فرآیندها مواجه است. این مشکلات، شرکت‌ها و کارآفرینان را از رشد باز می‌دارد و فرصت‌های سرمایه‌گذاری و نوآوری را محدود می‌کند. بهبود فضای کسب‌وکار و کاهش بوروکراسی می‌تواند انگیزه بیشتری برای سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی ایجاد کند .

۸ - فرار سرمایه و خروج نخبگان :

با توجه به مشکلات اقتصادی و آینده نامعلوم اقتصادی، بسیاری از نخبگان و افراد متخصص کشور را ترک می‌کنند. فرار سرمایه انسانی و سرمایه مالی از کشور به معنی کاهش توانایی کشور در بهره‌برداری از ظرفیت‌های داخلی و تقویت تولید و نوآوری است .

۹- چالش‌های ساختاری در سیستم بانکی :

سیستم بانکی ایران با مشکلات ساختاری و مطالبات معوقه مواجه است. این مشکلات، توانایی بانک‌ها برای ارائه تسهیلات به بخش‌های تولیدی و تجاری را کاهش می‌دهد و به رکود در اقتصاد کمک می‌کند. اصلاحات ساختاری در سیستم بانکی یکی از ضرورت‌های اساسی برای حمایت از رشد اقتصادی است.

۱۰ - وابستگی به کالاهای وارداتی و فشارهای تورمی مرتبط :

ایران همچنان در تأمین برخی از کالاهای اساسی به واردات وابسته است و تحریم‌ها و محدودیت‌های ارزی قیمت این کالاها را افزایش می‌دهد. این وابستگی، هزینه زندگی را افزایش می‌دهد و اقتصاد ایران را در مقابل شوک‌های قیمتی جهانی آسیب‌پذیرتر می‌کند در نتیجه برای مواجهه با این چالش‌ها، ایران نیازمند اصلاحات اساسی در ساختارهای اقتصادی و سیاسی است. تقویت تولید داخلی، جذب سرمایه‌های خارجی، تنوع‌بخشی به بازارهای صادراتی، و اصلاحات در قوانین اقتصادی از جمله راهکارهای کلیدی برای مقابله با این چالش‌ها محسوب می‌شوند.

توسعه بازارهای صادراتی جدید :

با توجه به احتمال محدودیت‌های بیشتر از سوی آمریکا، ایران می‌تواند همکاری‌های اقتصادی خود را با کشورهای که روابط تجاری کمتری با آمریکا دارند، گسترش دهد. کشورهای آسیایی مانند چین، روسیه، و هند از بازارهای مهمی هستند که می‌توانند در افزایش صادرات ایران نقش مهمی ایفا کنند.

۱- افزایش تنوع محصولات صادراتی :

افزایش صادرات محصولات با ارزش افزوده بیشتر، مانند محصولات دانش‌بنیان و فرآورده‌های صنعتی، می‌تواند به ایران کمک کند تا تنوع محصولات صادراتی خود را گسترش داده و بازارهای جدیدی را جذب کند. این امر باعث کاهش وابستگی به صادرات نفت و پتروشیمی خواهد شد.

۲- توسعه ظرفیت‌های لجستیکی و ترانزیتی :

بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل و استفاده از کریدورهای تجاری جدید، مانند مسیرهای تجاری آسیای مرکزی و قفقاز، می‌تواند به کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل و افزایش صادرات به کشورهای همسایه و بازارهای جهانی کمک کند.

۳- تسهیل همکاری‌های منطقه‌ای و پیمان‌های تجاری :

ایجاد و تقویت پیمان‌های تجاری منطقه‌ای با کشورهای همسایه و سایر کشورها، می‌تواند دسترسی ایران به بازارهای جدید را تسهیل کند و مانع اثرگذاری تحریم‌های احتمالی شود.

۴- پشتیبانی از صنایع کوچک و متوسط :

با ارائه مشوق‌های مالیاتی، تسهیلات بانکی و حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط صادراتی، دولت می‌تواند به رشد این بخش کمک کرده و تولید و صادرات محصولات متنوع‌تری را امکان‌پذیر سازد.

۵- افزایش استفاده از ارزهای ملی در تجارت :

برای کاهش اثرات تحریم‌های احتمالی دلاری، ایران می‌تواند با کشورهای طرف تجاری خود توافق‌هایی برای استفاده از ارزهای ملی در مبادلات انجام دهد. این اقدام می‌تواند ایران را در مقابله با فشارهای ارزی آمریکا تقویت کند .

۶- افزایش کیفیت و استانداردهای صادراتی :

تمرکز بر بهبود کیفیت و استانداردهای محصولات صادراتی برای رقابت‌پذیری بیشتر در بازارهای بین‌المللی اهمیت دارد. این می‌تواند محصولات ایرانی را در بازارهای بین‌المللی برجسته‌تر کند و مانع اثرات منفی سیاست‌های تحریمی شود . با ترکیب این اقدامات، ایران می‌تواند مسیر جدیدی برای افزایش صادرات و تقویت اقتصاد خود در برابر سیاست‌های خارجی محدودکننده ایجاد کند.

۷- تقویت دیپلماسی اقتصادی :

برای گشایش بازارهای جدید و جذب سرمایه‌گذاری خارجی

۸- توسعه صنایع داخلی :

به ویژه در بخش‌های تولید فناوری، کشاورزی و صنایع تبدیلی

چالش‌های تجارت خارجی ایران

چالش‌های داخلی : مشکلات تولید داخلی، محدودیت‌های قانونی و مشکلات مالی

چالش‌های خارجی : تحریم‌ها، مشکلات دسترسی به بازارهای جهانی، رقابت با سایر کشورها

تحلیل راهکارهای بهبود صادرات

تنوع‌بخشی به محصولات صادراتی : گسترش محصولات با ارزش افزوده بالا

افزایش کیفیت و استانداردها : بهبود کیفیت محصولات برای رقابت‌پذیری بیشتر

توسعه بازارهای هدف: یافتن بازارهای جدید به ویژه در آسیا و آفریقا

راهکارهای مدیریت واردات

اولویت بندی واردات ضروری: کاهش واردات غیر ضروری و کالاهای لوکس

حمایت از تولیدات داخلی: کاهش وابستگی به کالاهای وارداتی با تقویت تولید داخلی

کنترل و تنظیم نرخ ارز: اثرات نرخ ارز بر واردات و صادرات

طریقه های مثبت سازی تراز تجاری

سیاست های تشویقی برای صادرکنندگان: مشوق های مالیاتی، تسهیلات ارزی و غیره

ایجاد توافق نامه های تجاری منطقه ای: برای تسهیل دسترسی به بازارهای جدید

بهبود زیرساخت های لجستیک و حمل و نقل: کاهش هزینه های حمل و نقل برای رقابت پذیری بیشتر

ایجاد سیاست های حمایتی از تولید ملی: حمایت از صنایع کوچک و متوسط و ارائه تسهیلات مالیاتی و

بانکی می تواند به رشد تولید داخلی کمک کرده و نیاز به واردات را کاهش دهد.

استفاده از ارزهای ملی در تجارت خارجی - توسعه سیستم پرداخت های بین المللی با ارزهای ملی :

ایران می تواند به جای دلار، با کشورهای تجاری خود از ارزهای ملی استفاده کند. این اقدام می تواند اثرات

تحریم ها را کاهش دهد و به بهبود تراز تجاری کمک کند

استفاده از سیستم های جایگزین برای انتقال پول: استفاده از سیستم های مالی مستقل مانند "سوئیفت"

غیر آمریکایی و تسویه حساب های غیر دلاری می تواند تجارت ایران را از محدودیت های ارزی رهایی بخشد .

تقویت روابط اقتصادی با کشورهای همسایه - توسعه پروژه های مشترک اقتصادی : ایران می تواند به

گسترش پروژه‌های مشترک در حوزه‌های مختلف مانند انرژی، حمل‌ونقل و زیرساخت‌های تجاری با کشورهای همسایه بپردازد. این پروژه‌ها می‌توانند موجب تقویت روابط تجاری و افزایش صادرات به این کشورها شوند .

توسعه ترانزیت و کریدورهای تجاری : بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل و ترانزیت کالا به کشورهای همسایه، به ویژه از طریق بندرهای جنوبی ایران، می‌تواند موجب افزایش صادرات و بهبود تراز تجاری شود .**ایجاد شرایط مساعد برای سرمایه‌گذاری خارجی - تشویق به جذب سرمایه‌گذاری خارجی :** ایران باید اقداماتی را برای جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی در بخش‌های مختلف اقتصادی از جمله فناوری، انرژی، و تولید انجام دهد. این امر می‌تواند موجب توسعه صادرات کالا و خدمات و در نهایت به بهبود تراز تجاری کمک کند .

بهبود فضای کسب و کار : اصلاحات در فضای کسب‌وکار، از جمله تسهیل قوانین و مقررات، می‌تواند به جذب سرمایه‌گذاران خارجی و ایجاد رشد اقتصادی پایدار کمک کند . با اجرای این راهکارها، ایران می‌تواند به بهبود تراز تجاری خود پرداخته و در برابر تحریم‌ها و سیاست‌های اقتصادی جدید جهانی مقاوم‌تر شود.

استراتژی‌های پیشنهادی برای اقتصاد ایران و بهبود تراز تجاری در دوران پساترامپ

۱ - استراتژی مقاومت فعال:

این استراتژی بر تقویت خودکفایی و افزایش تولیدات داخلی تاکید دارد. در دوران تحریم‌ها، ایران تلاش کرد تا واردات را کاهش دهد و تولیدات داخلی را افزایش دهد تا بتواند اقتصاد خود را از فشارهای خارجی کاهش دهد. برای مثال، ایران در دوران تحریم‌ها توانست در زمینه‌هایی مانند صنعت خودروسازی و پتروشیمی به خودکفایی برسد. دولت ایران به طور مستمر سیاست‌هایی را برای حمایت از تولید داخلی اتخاذ کرده است تا از وابستگی به واردات کاسته و در عین حال اشتغال‌زایی کند.

مثال: در دوران تحریم‌های پیشین، ایران به توسعه صنعت نفت و گاز داخلی خود و تولید محصولات پتروشیمی پرداخت و به یکی از بزرگترین تولیدکنندگان مواد پتروشیمی در منطقه تبدیل شد. این محصولات نه تنها در

داخل مصرف می‌شدند، بلکه به کشورهای مختلف صادر می‌شدند و به ایران کمک می‌کردند تا به طور غیرمستقیم از وابستگی به درآمدهای نفتی بکاهد

۲ - تقویت روابط با کشورهای غیر غربی :

ایران باید روابط تجاری خود را با کشورهای غیر غربی، به ویژه چین، روسیه، کشورهای آسیای مرکزی، و کشورهای آمریکای لاتین گسترش دهد. این روابط می‌تواند به ایران کمک کند تا از فشارهای تحریمی آمریکا رهایی یابد. ایران در سال‌های اخیر تلاش کرده است تا با کشورهای آسیایی و آفریقایی روابط اقتصادی خود را تقویت کند. به عنوان مثال : ایران و چین در سال‌های اخیر توافقات مختلفی برای همکاری در پروژه‌های بزرگ زیربنایی و انرژی به امضاء رسانده‌اند. این همکاری‌ها به ایران کمک کرده است تا از تاثیرات منفی تحریم‌ها به ویژه در بخش‌های نفت و گاز کاهش یابد. **مثال دیگر:** ایران در راستای تقویت روابط با کشورهای آسیای مرکزی و روسیه، اقداماتی را در زمینه‌های مختلف از جمله تجارت نفت، گاز، و کالاهای غیرنفتی انجام داده است. این کشورها به دلیل عدم وابستگی به سیاست‌های آمریکا و روابط دوجانبه، می‌توانند شریک‌های تجاری قابل اعتمادی برای ایران باشند

۳ - استفاده از ارزهای ملی در معاملات تجاری :

برای کاهش وابستگی به دلار آمریکا و کاهش آسیب‌پذیری در برابر تحریم‌های مالی، ایران باید از ارزهای ملی خود در معاملات تجاری استفاده کند. در این زمینه، ایران به دنبال توافقات تجاری با کشورهای مختلف است که بر اساس ارزهای ملی صورت گیرد. به عنوان مثال : **مثال:** ایران و روسیه به دنبال استفاده از ارزهای ملی خود برای تسویه حساب‌های تجاری هستند. این اقدام نه تنها می‌تواند از نوسانات دلار جلوگیری کند، بلکه به کاهش تاثیرات تحریم‌های آمریکایی کمک خواهد کرد. در گذشته، ایران با کشورهای چین و هند نیز توافقاتی برای استفاده از ارزهای ملی در تجارت‌های دوجانبه امضا کرده است

۴ - پیوستن به سازمان‌ها و پیمان‌های تجاری بین‌المللی :

پیوستن به سازمان‌ها و پیمان‌های تجاری بین‌المللی که به کشورهای غیر غربی مرتبط هستند می‌تواند به ایران کمک کند تا جایگاه خود را در بازارهای جهانی تقویت کند و از فشارهای اقتصادی آمریکا بکاهد. **مثال:** ایران به عنوان عضو فعال در **سازمان همکاری شانگهای (SCO)** به دنبال بهره‌برداری از فرصت‌های تجاری و سیاسی این سازمان است. این سازمان شامل کشورهای چین، روسیه، و کشورهای آسیای مرکزی است که می‌تواند به ایران کمک کند تا روابط تجاری خود را به سمت کشورهای غیر غربی سوق دهد و از تحریم‌ها عبور کند.

۵ - تحکیم جایگاه ایران در سازمان‌های بین‌المللی:

تلاش برای تقویت جایگاه ایران در سازمان‌های بین‌المللی مانند سازمان ملل و سازمان تجارت جهانی (WTO) می‌تواند به ایران کمک کند تا بتواند از حمایت‌های بین‌المللی برای مقابله با تحریم‌ها بهره‌برداری کند. **مثال:** ایران در گذشته تلاش کرده است تا با تقویت روابط خود با کشورهای دیگر در سازمان ملل، فشارهای بین‌المللی علیه خود را کاهش دهد و از این طریق به سمت تقویت اقتصاد خود حرکت کند. به طور خاص، ایران می‌تواند با کشورهای آفریقایی و آسیایی در این سازمان‌ها همکاری‌های بیشتری داشته باشد. در نتیجه با توجه به رویکردهای مختلف و سیاست‌هایی که ایران در دوران ترامپ و دوران پساترامپ می‌تواند به کار گیرد، هدف اصلی ایران باید کاهش تأثیرات تحریم‌ها و فشارهای اقتصادی و بهبود وضعیت اقتصادی داخلی باشد.

چشم‌انداز آینده تراز تجاری ایران :

در صورتی که تحریم‌ها و محدودیت‌های اقتصادی همچنان ادامه یابد، تراز تجاری ایران احتمالاً به سمت منفی متمایل خواهد بود. با این حال، در صورتی که ایران بتواند به توافقات بین‌المللی برسد و صادرات نفت و گاز را افزایش دهد، احتمالاً تراز تجاری بهبود خواهد یافت. همچنین، برنامه‌های داخلی برای کاهش وابستگی به

واردات، افزایش تولیدات داخلی و توسعه بخش‌های غیرنفتی می‌تواند به تدریج به کاهش کسری تجاری کمک کند. تقویت روابط تجاری با کشورهای همسایه و ایجاد مسیرهای جدید برای صادرات محصولات غیرنفتی، می‌تواند فرصت‌های جدیدی را برای ایران فراهم کند .

پیشنهادات :

برای افزایش صادرات ایران با توجه به سیاست‌های رئیس‌جمهور جدید آمریکا (ترامپ)، تمرکز روی چند راهکار می‌تواند مفید باشد. ترامپ در دوره قبلی خود سیاست‌های محافظه‌کارانه تجاری و فشار حداکثری بر ایران را دنبال می‌کرد، بنابراین ممکن است دولت او به وضع تحریم‌ها و محدودیت‌های تجاری ادامه دهد. با این رویکرد ، اجرای استراتژی‌ها و راهکارهای بیان شده فوق ؛ می‌تواند به بهبود صادرات و مثبت نمودن تراز تجاری ایران کمک شایانی نماید .

نتیجه‌گیری :

در مجموع، تراز تجاری ایران در سال‌های اخیر منفی بوده است، که ناشی از مشکلات اقتصادی داخلی، محدودیت‌های بین‌المللی و وابستگی به واردات است. با این حال، توجه به افزایش صادرات غیرنفتی، کاهش وابستگی به واردات، و بهبود روابط تجاری با کشورهای مختلف می‌تواند به بهبود وضعیت تراز تجاری ایران در آینده کمک کند.

منابع :

برخی منابع قابل استناد شامل موارد زیر هستند :

- ۱ - **اتاق بازرگانی ایران** : گزارش‌های اتاق بازرگانی ایران شامل تحلیل‌هایی از وضعیت تجارت خارجی، راهکارهای مقابله با تحریم‌ها، و پیشنهادهایی برای افزایش صادرات غیرنفتی است .
- ۲ - **گزارش‌های اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس ایران** : این مرکز پژوهشی به طور مرتب تحلیل‌هایی درباره چالش‌ها و فرصت‌های تجاری ایران ارائه می‌دهد که شامل راهکارهای مقابله با تحریم‌ها و استراتژی‌های تجاری است .
- ۳ - **سایت‌های خبری اقتصادی** : از جمله سایت‌های **ایسنا** و **اقتصادنیوز** که به تحلیل وضعیت تجاری ایران در شرایط تحریمی و راهکارهای دولت برای توسعه صادرات می‌پردازند .
- ۴ - **تحلیل‌های بین‌المللی و گزارش‌های بانک جهانی** : این گزارش‌ها، اطلاعات کاملی درباره تأثیر سیاست‌های دولت آمریکا بر تجارت بین‌المللی و استراتژی‌های کشورهای تحت تحریم ارائه می‌دهند . این منابع به ارائه دیدگاهی جامع درباره راهکارهای توسعه صادرات ایران کمک می‌کنند .